

Viite

MOS0035-64

Asia

Luoteis-Venäjälle tarvitaan venäläinen puuntuottamisen tehostamisen malli

---

Asiasanat VENÄJÄ, KESTÄVÄ METSÄTALOUS**Hoitaa UM** ITÄ-22**Hoitaa UE** MOS

Koordinoi

Tiedoksi

ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25; KPO-03

BER; PIE

KTM; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY; MMM/MEO;

MTK; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; TEKNOLOGIATEOLLISUUS; YM

Rosgiprolesin ja Luoteis-Venäjän kestävä metsätalouden projektin välisen yhteistyön aloittamisesta ja tietojen vaihdosta sovittiin tapaamisessa 03.11.**WWF-vetoisen Pihkovan mallimetsän, suomalaisjohtoisten metsänhoitoprojektien ja suunnitteilla olevien Giprolesin tavoitetalouksien yhteistyötä tulee kehittää.****Luoteis-Venäjälle tarvitaan sellainen puuntuottamisen tehostamisen malli, joka koetaan venäläiseksi.****Rosgiprolesin ja Luoteis-Venäjän kestävä metsätalouden projektin yhteistyö**

Joensuun yliopiston Mekrijärven tutkimusaseman johtaja **T. Kolström**, tutkija **J. Kinnunen** ja MMM:n ylitarkastaja **T. Torniainen** tapasivat 03.11 luonnonvaraministeriön alaisen Rosgiproles-suunnitteluyrityksen johtajan **M. Girjajevin** ja johtajan sijaisen **V. Popovin**, joka johtaa mm. Segežan tehostetun kuitupuun tuotannon pilot-hanketta. Tapaamisessa sovittiin Rosgiprolesin ja Luoteis-Venäjän kestävä metsätalouden projektin välisen yhteistyön aloittamisesta ja tietojen vaihdosta.

Rosgiprolesin toimintaa on selostettu aikaisemmin (MOS0035-64). Nyt kävi selville, että yritys panostaa metsänhoidon kehittämisessä erityisesti siemen- ja taimituotantoon. Kerrottiin, että tavoitteena on mm. selvittää siemenen keräyksen mahdollisuudet Pietarin suunnan aikanaan laivanrakennuksen tarpeisiin perustetuissa tai varatuissa tammi-, lehtikuusi-, mänty- ja kuusimetsiköissä. Taimikonhoitoa ja kasvatushakkuita laitos ei selvitä juuri lainkaan. Tehostetun puuntuotannon hankkeet, joissa on tavoitteena tuottaa kuitupuuta lyhyellä kiertoaajalla kuuluvat metsänkäytön aihepiiriin, jossa ei tarkastella lähemmin harvennuskysymyksiä. Laitos tekee neljännesvuosittain arvion subjektien metsäsäädösten yhteensopivuudesta federaation normien kanssa sekä ylläpitää metsänormien tietokantaa. Lisäksi se arvioi metsälainsäädäntöä koskevia oikeustapauksia.

Pihkovan mallimetsä ja Suomen rahoittamat hankkeet

Tapaamisessa keskusteltiin myös suomalais-venäläisen Luoteis-Venäjän kestävä metsätalouden ohjelman hankkeiden ja WWF-vetoisen Pihkovan mallimetsähankkeen suhteesta. Girjajevilla ja Popovilla oli käsitys, että ne ovat samaa kokonaisuutta, koska Pihkovan hanketta markkinoidaan skandinaavisen intensiivisen metsätalouden mallina. Torniainen kertoi, että projektien välillä on yhteistyötä mutta ne ovat hallinnollisesti aivan erillisiä.

Girjajev ja Popov olivat tutustuneet Pihkovan projektiin mm. **Ptitšnikovin ja Romanjukin** (2003) uuden raportin perusteella, jossa esitetään hankkeen perusteet ja vertaillaan sitä venäläiseen käytäntöön. Pihkovan mallissa pääperiaate on tehostaa puuntuotantoa kasvatushakkuiden avulla. 100 vuoden kiertoaajan kuluessa hyödynnetään koko kasvu ja näin korjattu puumäärä kaksinkertaistuu. Tämän ansiosta "metsän arvo ja tulot kiertoaajan kuluessa 10-kertaistuvat". Projekti korostaa viljelyn sijasta alikasvosten hyödyntämistä. Puunkorjuu toteutetaan tavaralajimenetelmällä. Ympäristöarvot turvataan alue-ekologisella suunnittelulla. Pitkän aikavälin puuston kehityslaskelmat kuuluvat oleellisena osana suunnitteluun.

Luonnonvaraministeriön ja metsäteollisuuden koordinoituneuvosto tutustui 30.09 - 01.10 Pihkovan mallimetsään pääteemana vapaaehtoinen metsäsertifointi. Varaministeri **V. Roštšupkin** oli siellä lausunut mm., että Pihkovan mallin käyttöä tulee laajentaa vaikkapa IPE:n vuokraamiin metsiin. Samalla hän totesi kehittämisen kiireellisyyden ja tarvittavan suuren koulutustarpeen (Rossijskaja Lesnaja Gazeta No 19, 2003).

Venäläinen tehostetun puuntuotannon malli

Girjajev esittää perusteellisen kuvauksen omasta tehostetun puuntuotannon mallistaan Lesnoe Hozjajstvo-lehden uusimmassa numerossa (5/2003). Pääperiaate on, että tehtaiden lähellä oleviin vuokra-metsiin muodostetaan tavoitetalouksia [tselevye hozjajstva]. Ne ovat metsäalueita, joilla tavoitteena on kasvattaa puustoa tietyn puutavaralajin mittoihin käyttäen juuri siihen tarvittavia hoitotoimia ja kiertoaika. Näin määritellään erikseen havutukin, vaneritukin, havukuitupuun ja muiden puutavaralajien kasvatuksen alueet. Tärkein tavoite on havukuitupuun tuottaminen lyhyellä kiertoaajalla ja osin ilmeisesti ns. plantaasiviljelynä ilman harvennuksia. Menetelmän perusteluissa Girjajev viittaa moniin Venäjän metsänhoidon ja metsänarvioinnin klassikoihin esim. Rudskij, Turskij, Tjurin ja Orlov.

Girjajev sanoi, että huolimatta Pihkovan mallimetsän rohkaisevista tuloksista ja muista skandinaavisen metsänhoidon esimerkeistä, on tarpeen kehittää Venäjän metsänhoidon pitkän perinteen pohjalta oma venäläinen tehostetun puuntuotannon malli. Luonnonvaraministeriön päätöksillä venäläistä mallia kehitetään Rosgiprolesin johdolla suunniteltavissa pilot-hankkeissa, joissa lähtökohtana on Girjajevin esittelemä tavoitetalouksien malli.

Myös vapaaehtoisen metsäsertifioinnin valmistelussa näkyy sama pyrkimys kansalliseen mutta kansainvälisiä vaatimuksia vastaavaan järjestelmään. Akateemikko ja luonnonvaraministeriön metsäsertifointineuvoston puheenjohtaja **A. Isajev** esitti äskettäin Pietarin metsäteollisuusfoorumissa tämän linjauksen (Rossijskaja Lesnaja Gazeta No 20, 2003).

Arviointia

Tehokkaasti markkinoitua Pihkovan mallimetsää pidetään laajasti hyväksyttävänä Luoteis-Venäjän intensiivisen puuntuotannon kehittämisen periaatemallina. Kuitenkin näyttää siltä, että se ei sellaisenaan "skandinaavisena mallina" sovi Luoteis-Venäjän puuntuotannon kehittämisen yleiseksi malliksi virallisissa suunnitelmissa.

Sekä Girjajev (2003) että Ptitšnikov ja Romanjuk (2003) tuovat tehostetun puuntuotannon kehittämisen perusteluna esille uhkaavan puupulan.

Girjajev: "Pääosassa runsasmetsäisiä alueita saavutettavissa oleva havumetsien hakkuusuunnite käytetään lähes täysin. Näin ei ole olemassa havumetsien lisävarantoa, joka saataisiin käyttöön ilman suuria investointeja."

Ptitšnikov ja Romanjuk: "Sahojen puuhuollon tilanne on erityisen vaikea. Tukista on pulaa ja on mahdollista, että joillakin alueilla joudutaan sulkemaan yrityksiä 1-3 vuoden kuluessa. Uhkaavia tietoja kuuluu kaikkialta; Primorjen alueelta, missä mietitään Kiinaan suuntautuvan viennin supistamista, Krasnojarskin alueelta, missä tärkeimmän vientiartikkelin Angaran männyn saanti ehtyy, Arkangelin alueelta, missä on jo kriisi tukin hankinnassa sekä Leningradin alueelta, missä eräät teollisuusmiehet arvioivat, että 5-7 vuoden kuluttua ei ole enää myytävää puuta."

Sekä Pihkovan mallimetsässä että Girjajevin mallissa peruslähtökohta on oikea; tehostetaan puuntuotantoa lähellä teollisuutta olevissa ja osittain jo aikaisemmin hakatuissa metsissä, jolloin hakkuupaine kaukana sijaitseviin luonnonmetsiin vähitellen pienenee. Tämä on Venäjän metsätalouden järjestelyn suurin kysymys.

Pihkovan mallissa ovat mukana suomalaisen hyvän metsänhoidon peruselementit; pitkän aikavälin kehityslaskelmat, taloudellinen näkökulma, taimikonhoidon ja harvennushakkuiden merkityksen tiedostaminen sekä biodiversiteetin ylläpito. Näyttää siltä, että mallin avulla saatavia hyötyjä jonkin verran liioitellaan markkinointisyistä ja kytkeä yhteen vapaaehtoisen metsäsertifioinnin järjestelmään korostetaan liikaa.

Girjajevin tavoitetalouksien periaatteissa painotetaan liikaa tietyn puutavaralajin tuotantoon lyhyellä kiertäjäällä tähtääviä ns. plantaasiviljelyjä. Puuntuotannon taloudelliseen kannattavuuteen ei kiinnitetä riittävästi huomiota. Kasvatushakkuiden merkitystä ei täysin tiedosteta. Mukana on liikaa perinteisiä, teoreettisia venäläisen metsäsuunnittelun elementtejä vaikka tavoitteena on siirtyminen markkinatalouteen irrottautumalla neuvostoajan suunnitteluperiaatteista.

Pihkovan malli ja suunnitteluvaiheessa olevat Girjajevin kuvaamat tavoitetaloudet ovat tärkeimmät Luoteis-Venäjän metsänhoidon tehostamisen mallit. Pihkovassa tuloksia on jo nähtävillä ja toiminnalla on ympäristöjärjestöjen siunaus ja markkinointituki. Tavoitetalouksilla taas on virallinen hyväksyntä. Suomalaisjohtoisten projektien asema on vaikuttavuuden suhteen näitä heikompi.

Suomalaisten toimijoiden tulisi tiivistää yhteistyötä sekä Pihkovan mallimetsän että Rosgiprolesin kanssa. Tulisi pyrkiä vaikuttamaan siten, että syntyisi "venäläinen Luoteis-Venäjän metsänhoidon tehostamisen malli", jossa tavoitetalouksiin voitaisiin kytkeä Pihkovan mallin ja suomalaisten projektien tärkeimmät periaatteet.

Lähteitä:

Girjajev, M. D. 2003. Organizatsija lesopolzovanija v tselevyh hozjaistvah (Metsänkäyttö tavoitetalouksissa), Lesnoe Hozjajstvo 5: 25-29

Ptitšnikov, A. V. i Romanjuk, B. D. 2003. Intensivnoe lesopolzovanie - opyt Pskovskogo modelnogo lesa, WWF (Tehokas metsänkäyttö - Pihkovan mallimetsän kokemus, WWF). Päiväämätön moniste. 30 s.

LIITTEET